

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. A priori eadem veritas probatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

CERTAMEN III.

A priori eadem veritas probatur.

1. *S*ed tamen, an veritas hæc à priori per alia principia naturali ratione demonstrari queat? inter nostros Valq. 1. p. d. 108. c. 2. & Didac. Ruiz supra sect. 4. n. 7. contr. est. Negat ille: affirmat hic: eis tamen convenit in causis futurorum contingentium non posse hæc, ab Angelis adhuc cognosci: cum omnes illæ indifferentes ad utrumque sint, etiam, cum de præsentis pro sua duratione adsint, vel adsint. Dissentiunt tamen: quia Valquez ait id non obesse determinationi futuri contingentis cum in actu secundo pro sua duratione sit: id quod neque Ruiz, nec sanus Philosophus, aut Theologus negat, negare potest: inde vero inferre nullam reddi posse naturalem rationem, cur non possit à natura Angelica naturaliter cognosci in se secundo illud esse determinatum quod in se habet: sicut cognosci à Deo communiter admittitur, atque Ruiz ipse fatetur. At vero Ruiz, licet hoc esse determinatum futuri contingentis pro sua duratione, quin causæ suæ indifferentia obstat, ingenue, ac vere fateatur: tamen non posse ab Angelo futurum contingens illudque esse determinatum ipsius in actu secundo pro sua duratione in se cognosci naturali virtute naturæ Angelicæ demonstratum ait citata eadem d. & sectione, scilicet n. 2. & 3.

2. Eius tamen rationes non demonstrationes quidem, sed ne firmiusculæ probationes sunt. Prima enim est: quod cognitio futurorum contingentium in se ipsis propria sit Dei, cui soli sola futurum intra spheram cognoscibilitatis ponit futura contingentia, sed ratio hæc pro antecedenti assumit conclusionem probandam, idemque per idem probat. Secunda ratio: quia cognitio futurorum in se ipsis absoluta, & determinata, etiam ex parte obiecti est: cum tamen futurorum contingentium cognitio Angelica solum possit esse de eorum futuritione; si Deus velit, ac non impedit fore. Nam neque futura ex causis naturalibus v. g. solis eclipsim, aliter, quam ea conditione ex parte obiecti posita, Angelus cognoscit. Nihil tamen solidior præcedente probatio. Si enim certum sit cognitionem absoluti futuri cuiusvis in se absolutam omnino etiam ex parte obiecti atque determinatam; neque aliquatenus ex parte obiecti suspensam, ac sub hypothesi, ac conditionatam esse debere; ita sane est Angelica cognitio de futuro quovis in se, essetque de futuro contingentis, quin esset sub ea conditione si Deus velit, & non impedit, cuius evidens ratio est: quia esse determinatum, & absolutum futuri in se pro sua duratione voluntatem Dei absolutam, vel positivam, vel permissivam ac non impeditivam, ut pro illa duratione absolute sit, supponit: quare cognoscitur ab Angelo vidente futurum, quodvis in se secundum sui esse absolutum, & determinatam entitatem illam conditionem esse impossibile, neque ex parte obiecti ponendam, cum opposita voluntas absoluta Dei obiectum absolute existens præcedat: cum autem ex causis earumque dispositione naturalique cursu futurum absolutum ab Angelo cognoscitur, ut eclipsim, ac proinde non in se est ea conditio ex parte obiecti imbibita, atque ab Angelo, ita illud fore cognoscens, ex parte etiam obiecti necessario apponenda: quia scit naturæ causarum secundarum cursum voluntati diuinæ subiicere concurrendi iuxta naturalem earum feriem, & exigentiam, vel secus.

3. Ego vero ratione naturali ita à priori probari censeo. Quia, obiectum quodvis respectu cuiusvis intellectus creati non se habeat solum pure terminative (sicut solum se habet respectu intellectus diuini) in ordine ad sui cognitionem, siue mediare siue immediate; sed etiam determinative efficienter, & active, cum in se ac non in causis, seu per species alias, cognoscitur, ut ostendimus controuersis de anima controuersis. de concursu obiecti in sui cognitionem, fertque Aristotelicum illud, & vulgare in philosophia proloquium, ex obiecto, & potentia pariter notitia: ergo obiecti, cuius nequit esse actiua determinatio naturalis mediata, nec immediata respectu potentie ad sui cognitionem elicendam, nequit esse na-

turalis cognitio. Atqui obiecti absentis, & pure futuri nequit esse actiua determinatio naturalis, siue mediata, siue immediata potentie ad sui cognitionem: ergo à nullius potentie creatæ actiua obiecti determinatione indigent ad ipsius cognitionem, potest dari de futuro contingentis in se, & per propriam speciem cognoscendo naturalis cognitio. Consequentia prima evidens est: subsumptum antecedens suadet: quia nulla causa efficiens, neque actiua, neque ex actiua effectus sui, aut concursus diuini ad illum, esse potest nisi actu existat absolute, ut controuersis de conditionibus ad agendum cum omnibus Philosophis demonstrauimus: atqui futurum contingens, pure tale, actu absolute non est: ergo nequit determinare actiue naturaliter potentiam ad sui cognitionem mediatam, aut immediatam, siue efficiendo, siue exigendo à Deo concursum, siue speciem ad illam elicendam.

4. Duo huic rationi respondendi poterant. Primum: probare multa: quare probare nihil. Probat enim Angelum, neque posse cognoscere naturaliter futura contingentia præterita, que absolute actu non sunt; sed tamen inanis est solutio hæc, & infamia à naturali Angelica de præteritis cognitione: cum enim actu absolute iam fuerint, actiue, vel ex actiue pro sua duratione vel mediis speciebus, vel immediate pro sua duratione ad sui cognitionem concurrerunt: & utraque semel posita, vel specie, vel cognitione pro naturali sui maiori vel minori permanentia naturaliter sui exigunt diuturniorem, vel breuiorem conseruationem: insuper cognitio speciem sui, & obiecti, ut cogniti, speciem relinquunt memorie virtutis, cum ipsa deficit, inferentem: que omnia obiecto contingentis pure futuro deficiunt. Secundum est futurorum contingentium species congenitas naturaliter Angelis esse à suæ conditionis initio: sed hæc vana est aliquorum Doctorum, & superuacanea suspicio de futuro etiam non contingentis, & libero, sicuti, & plura alia, que à nonnullis arbitrio de Angelis, ut controuersis de anima separata, & Angelis sæpe monui & ostendi diuinantur: & species illæ congenitæ de futuris specialiter ratione facta impugnantur à priori.

5. Secundo: quia adhuc futura à causis naturalibus, ut terra sterilitas, & eclipsim, arbitrio creato non contingentia, sed solum diuino siue per ordinariam providentiam libere statuenti de illis, non cognoscit Angelus naturaliter in seipsis, sed solum coniecturaliter aut moraliter, ut summum, certitudine, in causis earumque confusa & dispositione, semperque sub hypothesi, quod Deus non impedit, ut ex Athanasio in vita Antonij circa med. Anastas. Nicæn. quest. 23. in script. colum. 2. Euseb. Cesar. 6. Præparat. c. 1. & 4. Porphy. apud ipsam. Damasc. 2. de fide c. 4. post med. Aug. c. 9. de C. i. c. 12. 4. de Trinit. c. 17. de diuinit. demon. c. 6. à med. & communi scholasticor. probat Ruiz citatus sect. 5. ergo eorum species proprias congenitas sibi naturaliter nullus Angelus habet, necdum nostrorum futurorum contingentium. Tertio: quia ex Partibus recitatis erram. 1. Angeli non, nisi per reuelationem, & in verbo vident futura: nec quidem omnia, neque è suæ nature iure, sed ex statu beatifico, quæ aliquatenus ad ipsos spectant, ratione cultodæ hominum, alteriusve ministerij: ergo non sunt eis futurorum species à creatione sui congenitæ. Patet consequentia: essent quippe otiosæ: nec possunt species, que solum ad cognitionem obiectorum dantur debere eis, quibus non debetur cognitio eorum. Denique species illæ obiectorum existentium essent: quare, si nunc, cum eis eliceretur, eorum in se visio actu existentia illa repræsentaret, non minus ac quando præsentia absolute sunt, mediisque suis speciebus videntur.

6. Nec valet: esse species, non solum existentie absolute futurorum contingentium, sed ut futurorum, seu existentium pro sua duratione posteriori, ac non pro hac. Contra enim est primo: quia futurum, ut dicebamus q. 3. dicit negationem absolute existentie rei pro nunc, si dicit negationem negationem actu: atqui negationis rei, nis nequit species propria dari: ergo nec futuritionis rei, siue rei futura rei actualis actu intuitus: negationem absolutam rei actualis actu intuitus: species autem solum requirit, atque inferre, ut obiecta in se videantur: ita ergo ab Angelis naturaliter futura etiam

etiam contingentia cognoscuntur: ut scilicet, existentia absolute mediis speciebus ipsorum videantur pro sua duratione, atque hanc esse posteriorem, ex negatione cognitionis existentie eorum pro nunc, & pro anterioribus durationibus, quam experiuntur, expertique sunt, euidenter euincant. Contra tamen: quia experientia illa cognitionis tempore anteriori de existentia futuri contingens, nequit capi ab Angelo, qui toto anteacto tempore cognouit eius absolutam existentiam, cum potius expertus sit toto anteacto tempore eius absolutam existentiam cognouisse, si futuri existentiam nouit: quare, nisi cognoscat positue eius pro nunc negationem absolutam, nequit ab experientia educere posterioritatem durationis, qua absolute futurum existit, atque nunc, seu anteriori duratione non existeret: ac proinde nec cognoscere et speciebus congenitis, & experientia illa futurum contingens, ut futurum. Mitto plura, quæ species has congenitas Angelis futurorum impugnant.

CERTAMEN IV.

Obiectionibus occurritur.

1. Quæ obieci contra prædictam fidem, & naturali ratione certam veritatem possunt, ad duo capita reducitur. Primum est, ob aliquas bonorum Angelorum prænationes veras, quas Scriptura sacra, tam antiqua, quam noua commemorat: atque ob alia demonum vaticinia vel perle, vel per suos vates, & fatidicos, cum in Scriptura sacra, tum hinc dignis gentium, imo & Patrum historis relata, quibus vere prænuntiata à demonum plura futura contingentia fuisse probant euentus, ut constat ex prophetia Balaam num. 23. & 24. & ex prænatione mortis Saulis 1. Regum 28. & ex pluribus Sybillarum vaticiniis, & bonis quidem Angelis constat ex scriptura eadem, eorumque ibi datis testimoniis eos Dei spiritui afflatos, & missos futura illa prænuntiasse: ac promitte non naturæ viribus, sed ex Dei voluntate, & reuelatione cuiusmodi futura prænuntiasse eorum, & Dei testimonio constat ex prophetia vtriusque Balaam memorata (licet alios falsos demonum vates vaticiniis aliis falleretur, ac falleret iuxta S. Thom. 2.2. quæst. 172. art. 6. ad 1.) capite enim vtriusque sub init. dicitur, *Domine posuit verbum in ore tuo*, Saulis mortem apud Pythonissam, si demon (ut vult Augustinus 2. ad Simplician. qu. 3.) Samuelis specie, & nomine prædixit, ita etiam prædixit, Verum Samuelis animam prædixisse ex Ecclesiæ 41. sine constaret, ita enim de Samuele dicitur: *Dormiuit, & nonum fecit Regi suum vita sua*. Ex exaltatus vocem suam de terra in prophetia: idque eussit Sanctus Thom. 2.2. quæst. 174. art. 5. ad 4. & ex multis Patribus, & ratione, Bellarminus tom. 1. lib. 2. controu. de purgatorio, cap. 6. Mart. Martinez 9. Hypodippos Reg. 2.1. Ruiz scilicet 9. num. 11. *Ex irruente in se spiritu Dei assumpta parabola ait*: Sybillas etiam, vel ex sacris literis, earumque relatione vel immediate Dei spiritui afflatas de Christo vera prænuntiasse concors Patrum sententia est, ut diximus controu. de Trinit. d. 1. & controu. 1. de Incarnat. d. 1. & sanè demones à Dei voluntate immediate, vel mediate Angelis suggerentibus, sapientia futura prænotere docent: Anasl. Nicen. qu. 23. in Scriptura col. 2. August. in 2. ad Simplician. qu. 3. post mod. de Genes. ad liter. cap. 17. 4. de Trinit. cap. 17. Ildon. 1. Sentent. cap. 10. sub med. & Magister c. *Diximus autem* 2. d. 7. ad cuius litteram S. Bonaventura, & par. 2. dist. art. 1. quæst. 3. S. Thom. 1. par. qu. 46. art. 1. ad 4. & 2.2. qu. 172. art. 6. ad 1. Ruiz scilicet 9. num. 2. idem ex reuelata Deo in Scripturis pro tota Ecclesia, vel priuatim Sanctis aliquibus fidelique sermonibus plura didicere, ediditque etiam ex futuris, & mysteriis, quæ aliis, prænuntiant, ac tanquam oracula sua vendicunt, ut docet August. citato loco de Trinitate, & Magn. Anton. apud Adianal. in eius vita post med.

2. De vaticinis vero demonum, qua talibus, deque ipsorum demonum oraculis futurorum contingentium que euentus vera esse probantur responderetur: multiplici ex capite non probare certam fuisse eorum de quibusmodi

futuris prænotionem naturæ iure, & viribus habitam: quinimo, quoties ex sui intellectus naturali prænotione prædixerunt temere, quæ ignorabant, prædixisse, casu sæpe euentum concordasse prædictioni, quemadmodum dum pueri ludentis prædictione par, vel impar numerus forte apparet. August. 4. Confess. c. 3. lib. 7. cap. 6. lib. 12. de Genes. ad liter. cap. 17. & 22. ait: cumque multa prædixerint, mirum non est aliquem ex eis euenisse iuxta adagium illud: *Si multa torquem, modo hoc, modo illud erit*: quod Garrulis, & Melancholicis aptat ob similem rationem Arist. de præsen. per somnium circa med. prædixerunt autem temere, ne eorum de quibus consulebantur ignorantiam detegerent, diuinique honoribus à populis spoliarentur, cum silentij causas alias præterdere non poterant, forti, & fortunæ euentus diuinitatis affirmationem malentes committere, quam ignorantia sua confessione certo amittere. Accedit oraculis plurimis ambiguis demones, eorumque fatidicos viros sæpe fuisse, quibus alterutrum ex oppositis atque significaretur: quorum exempla aliqua celebriora dedimus supra atque alterutro euentu id prænuntiatum populi crederent, cum id argumentum sit clarum ignorantia de vtroque in ita prænuntiant, & fallacia diuinationis: de qua Tertull. cap. 22. Apolog. circa finem Theodor. 5. præparat Euang. cap. 10. & lib. 10. de cur. grac. affect. & Aristot. 3. Rhet. cap. 5. circa med. hanc demonum fallendi oraculis suis artem aperuit his verbis. *Dicendum est: non ambigere, nisi consilio ita quisquam faciat, quod faciunt, qui cum nihil habeant facere aut dicere, aliquid tamen edicere simulant: ut in pœssi, & Empedocles facit, decipit enim circutito, cum erubescit, ac ita audientes afficiuntur: sicut multi cum ambigua oracula dicunt*: Aliamque fallendi similibus vaticiniis artem statim subdit, scilicet res generalius, quam specialius prænuntiare, quoniam minus est aberrandi periculum: *ideò, inquit, rem in genere, qui vaticinantur dicunt. Dicit enim forte aliquis verum magis in iudo paria, vel imparia dicent, quam quot & magis, quod erit, quam quando: quocirca Aristophanes non determinans quando*.

3. Denique cum demones elatius, acutiusque nobis, atque indistantius, etiam loco & tempore causarum naturalium concursus, & dispositionem, imo & liberarum habitus, passionem, & inclinationem, ex quibus naturales effectus certitudine physica, & naturali (licet sub conditione, quod Deus eorum exigentia è iure naturæ annuat, atque absoluto suo dominio & potestate non impediatur) fore discuntur: liberos autem sæpe morali certitudine coniectantur, ut supra dicebamus: plura eiusmodi minori erroris periculo poterit prænotere ac prænuntiare: imo cum physica, moralive certitudine naturali sola intellectus sui virtute: & sæpe ita euenient, sicut prænuntiauerit. Nihil tamen ex eis cum metaphysica certitudine, & cui falsum subesse profus, & absolute nequeat: sicut Deus omnia ea prænotat, prænuntiatque quæcumque vaticinatur, & ex qua suæ præscientiæ, & vaticiniorum constanti semper & vbique certitudine, & infallibilitate suam nobis demonstrat veram diuinitatem. Multa item demones prædicunt, quæ sua naturali potentia facere possunt quare & afferre, atque ita se facturos stauerunt iam, & prænuntiant, vel ex prænuntiatione, ut homines decipiunt, exequuntur: sed ex etiam prænuntiatione eidem periculo alterius aduersæ dispositionis diuinæ, de qua illis non constat, expositæ sunt: idque demones non ignorant.

4. Secundum caput continet obiectiones ex hominum diuinationibus petitas de quorum animis refertur à S. Th. 1. par. qu. 87. art. 4. ad 2. dixisse August. *habere vim sortis, ut natura sua futura prænotant*. Sicque 12. de Genes. ad lit. cap. 17. circa med. refert Phreneticum quendam mox futuram laminæ mortem, funus, eiusque comitatum, & viam paulo post futura, quasi iam à se visa narrasse, & c. 22. post med. inuenis instantis, & quasi per iocum, & fatidicorum actiones imitantis vaticinium protulisse cum iis omnibus circumstantiis, quibus fere statim euenit: sed certe verba & sententia illa Augustini non est, in cuiusque saltem operibus non extat teste Ruiz scilicet 10. num. 2. Solum hæc inueniuntur 7. Confessionum c. 6. sub init. *Coniecturas hominum habere vim sortis, & multa dicendo diei pleraque ventura nescientibus eis, quid dicerent, se in ea non tacendo incurrentibus: ut etiam aiebat Aristoteles*